

Мамырдың үші
Сынып жұмысы

Академиктің стипендиясы

8-тапсырма. 130бет. Диалогта берілген сұрақтарға толықтырып жауап жаз.

(Составьте диалог, ответив на вопросы).

- А. Жұмаділдаев кім?
-
- Ол қай жерде дүниеге келген?
-
- Қай мектепті бітірген?
-
- Кейін қайда оқуға түседі?
-
- Неше жасында диссертация қорғаған?
-
- Ол қанша еңбектің авторы?
-
- Қай жылдан бастап Европада жұмыс істеді?

2-тапсырма (4-тапсырма 129 –бет)

Асқар Жұмаділдаев физика-математика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Ұлттық Ғылым академиясының академигі.

Асқар Жұмаділдаев 1956 жылы 25 ақпанда Қызылорда облысы Шиелі ауданы Шиелі кентінде дүниеге келген. Ол Алматыдағы дарынды балаларға арналған арнайы физика-математика мектебін бітірген. Кейін Мәскеудегі М.В. Ломоносов атындағы университеттің механика-математика факультетіне оқуға түседі. Қазақ мектебін бітірген балаға орыс тілі сынағынан өту қиын болады. Орыс тілінен жақсы баға алмаса да, қабылдау комиссиясының ерекше қабілетін байқап, емтиханнан өткізеді.

Асқар талмай ізденіп жүріп, үшінші курста ғылыми жұмыс жазады. Бұл еңбегі үшін Петровский сыйлығымен марапатталады. Одан кейін Лениндік стипендияға ие болады. Мәскеу Мемлекеттік университетін үздік аяқтап, кейін аспирантурасын бітіреді. Отыз екі жасында В.А.Стеклов атындағы Математика институтында докторлық диссертациясын қорғайды. Ғалым -80-ге жуық ғылыми еңбектің авторы.

Асқар Жұмаділдаев қазақ елінен шетел университеттеріне дәріс оқуға, ғылыми еңбектер жасауға алғаш шақырылған ғалымдардың бірі. Ол 1995 жылдан бастап он жылдай шетелде қызмет істеді. Гамбург, Мюнхен, Бильфельд, Киото, Оксфорд, Стокгольм университеттерінде профессор болды.

Ғалым математика ғылымының дамуына зор үлес қосты. Ол оң сипаттамалы Ли алгебрасы мен деформацияларын, олардың қолданылуын зерттеді. Векторлық өріс алгебрасының бөлшектенбейтін кеңеюін есептеді. Ассоциативті емес алгебраның тепе-теңдіктерін шешті.

Отандық ғылымға қосқан орасан еңбегінің арқасында ғалымға 1988 жылы физика-математика ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесі берілді. 1990 жылы Қазақ Ұлттық университетінің профессоры, 1995 жылы ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, 2004 жылы ҚР ҰҒА академигі атақтарына ие болды.

Асқар Жұмаділдаев Германиядағы Гамбург, Мюнхен, Бильфельд университеттерінің «профессоры» атанды. 1986-2001 жылдары Кэмбридж университетінің жанындағы Ньютон институтында, Италиядағы А. Салам атындағы Халықаралық теориялық физика орталығында, Швеция корольдігіндегі Ғылым Академиясының Миттаг-Лефлер атындағы Математика институтында, Канададағы Фильдс, атындағы Математика институтында қызмет атқарып, дәрістер оқиды. Германияның, АҚШ-тың мемлекеттік стипендияларын, Швеция корольдігі Ғылым Академиясының грантына ие болды. Ғалымның ғылымдағы еңбектері-жастарға үлгі.

Перевод текста

Аскар Жумадильдаев - доктор физико-математических наук, профессор, академик Национальной академии наук Казахстана.

Аскар Жумадильдаев родился 25 февраля 1956 года в поселке Шиели Шиелийского района Кызылординской области. Он окончил специальную физико-математическую школу для одаренных детей в Алматы. Затем поступил на механико-математический факультет Московского университета им. М. В. Ломоносова. Ребенку, окончившему казахскую школу, будет сложно пройти тест на русский язык. Даже не получив хороших оценок по русскому языку, приемной комиссия замечает его особые способности и он сдает экзамен.

Аскар упорно не устывая искал знание и на третьем курсе пишет научную работу. За этот труд награжден премией Петровского. Затем он получает Ленинскую стипендию. Окончил с отличием Московский государственный университет, затем аспирантуру. В возрасте тридцати двух лет защитил докторскую диссертацию в Математическом институте им. В. А. Стеклова. Ученый-автор около 80 научных трудов.

Аскар Жумадильдаев является одним из первых приглашенных ученых из Казахстана для чтения лекций в зарубежные университеты, создания научных трудов. С 1995 года он проработал за границей около десяти лет. Был профессором в университетах Гамбурга, Мюнхена, Бильфельда, Киото, Оксфорда, Стокгольма.

Ученый внес большой вклад в развитие математической науки. Он исследовал алгебру и деформации Ли с положительными характеристиками, их применение. Вычислил неделимое расширение векторной алгебры поля. Решил неравновесности не ассоциативной алгебры.

Благодаря огромному вкладу в отечественную науку ученому в 1988 году была присуждена ученая степень доктора физико-математических наук. В 1990 году получил звание профессора Казахского национального университета, в 1995 году - члена-корреспондента НАН РК, в 2004 году - академика НАН РК.

Аскар Жумадильдаев стал «профессором» университетов Гамбурга, Мюнхена, Бильфельда в Германии. В 1986-2001 гг. работал в институте Ньютона при Университете Кэмбриджа, Международном Центре теоретической физики им. А. Салама в Италии, Математическом институте им. Миттаг-Леффлера Академии наук в Королевстве Швеции, Институте математики им. Фильдса в Канаде. Получил государственные стипендии Германии, США, грант Академии наук Королевства Швеции. Труды ученого в науке - пример для молодежи.

САУ БОЛЫҢДАР!